

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
pol leta 4 „ — „
četrt „ 2 „ 20 „

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
pol leta 5 „ — „
četrt „ 2 „ 60 „

Vredništvo in opravištvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 „ „ „ 2krat,
4 „ „ „ 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

„Žena, miluj sebe in svoje otroke!“

Ves svet obsoja zdaj neodpušljivo ošabnost in brez primere stoječo surovost, s katero so Nemci potlačeni Franciji diktirali svoje drakonične mirovne pogoje. Bismark je kakor pred vojsko v svoji domovini, tako med vojsko na krvavih, popaljenih, razdanih tleh francoskih, in zdaj z nova v diplomatičnem kabinetu pokazal, da je on mož „krvi in železja.“ Ako pred in med vojsko Francoska ni imela vseh evropskih simpatij, gotovo jih ima zdaj po vojski, gotovo jo obžaluje ves omikan svet v njeni neizmerni nesreči. Res globoko mora biti ponižan „prvi narod“ na svetu, — tako globoko, da smo te dni iz ust jako hladnokrvnega, a izobraženega in narodnega Slovenca slišali nagle besede: „Ta trenotek sem raje Slovenec, nego Francoz!“ in v koru je temu izreku odmevala pohvala: „Res je, tudi jaz bi zdaj ne hotel biti Francoz.“

Vajeni vsaki stvari ostro v obraz pogledati in zvonečim frazam ne uklanjati se brez lastnesodbe, začeli smo premišljevat o tem izreku, in še enkrat v roke vzeli mirovne pogoje. Vse kar se je proti tem pogojem pisalo, moramo podpisati: barbarični so, ne dadé se opravičevati. A našega Slovenca izreku bi vendar ne hoteli, ne mogli zdaj več pristopiti. Prva točka mirovnih pogojev določuje, koliko svoje dežele mora Francoska odstopiti Nemčiji. Posebna mednarodna komisija, v kateri so imeli Francozi toliko udov kakor Nemci, je novo mejo določila. To je hud udarec za Francoze, a zdaj vsaj vedó, kaj je njihovega, kaj je nemško. Tolažiti se morejo Francozi poleg tega še s tem, da so premagani, da jih je oropal zmagovallec. In kako pri nas? Nas Nemci niso premagali v smelem boju! V tako imenovani pravni državi ž njimi živimo, imeli bi živeti kot enakopravni bratje. In kako postopajo Nemci proti nam? Ni treba segati v davno zgodovino, ni treba kazati, kje so nekdanji Slovenci imeli svoje mejnike, kje jih imajo zdaj. In ko bi jih le imeli! Od dne do dne, s silo in z lépo nas rinejo proti Adriji, kos za kosom nam odtrgujejo in ga vkladajo v nemški zid, ali kakor to imenujejo, v nemški most, ki si ga Bismark zida do Adrije. Često smo povzdignili glasove: Postavimo mejnike, saj jih nočemo staviti sami, naj jih postavi poštna mednarodna komisija, dajte nam Slovenijo! Zastonj smo sklicali. Prejšnje vlade in njih organi so nas zaradi tega glasu pitali z izdajalci, nagrade delile našim roparjem, roparjev brate in tovariše so nam stavile za naše oskrbnike, čuvaje, jerobe — kozle za vrtnarje. Sedanja vlada se za nas ne zmeni; holest, ki so jo bile prejšnje sisteme v naše telo zatrosile, zajeda se dalje in dalje; mi na pomaganje kličemo, narodne meje, človeške pravice prosimo — a kličemo v puščavo, vlada nas ne sliši. Francoze milujoča Slovenija primeri svoje stanje s sedanjim žalostnim francoskim, pa se bodeš spominjala izveličarjevega svarila: „Žena, miluj sebe in svoje otroke!“

Druga točka mirovnih pogojev nalaga Francozom strahovito denarno breme. Francozi bodo to zmogli; že so se našli možje, ki so po 100.000 frankov v ta namen darovali na oltar domovine; lepi izgled bodo posnemali drugi; dežela si bo vzela denarja na posodo, in v kratkem bode plačala svoj dolg, in če tudi z malega vendar bode mogla zopet za-se gospodariti. In mi? Slovenci nismo premagani, nimamo Nemcem plačevati vojne odškodnine, saj smo z drugimi Slaveni več

krvi prelili na raznih bojiščih za avstrijsko državo, nego naši nemški „bratje“. In vendar plačujemo nemški državi leto za letom, brez konca in kraja, da se Nemcem gradé gledišča, muzeji, šole srednje in više, akademije itd. itd. Ko bi se slovensko rodoljubje toliko razpalilo, da bi zadnji denar iz Slovenije nesli na Dunaj: še ne bi se odkupili; še ne bi mogli, ne bi smeli začeti za-se gospodariti; prej ko slej bi morali svoje žulje pogrezati v brezdno, iz katerega nam ne ustanove zadnje vaše šole, nam ne natisnejo najbelaškeje knjižice — da molčimo o vseučiliščih, muzejih, akademijah, galerijah, bibliotekah itd. — Primerjaj Slovenija, svoje stanje, in ne bodeš zdihovala za Francoze, ampak slišala boš izveličarjevo svarilo: „Žena, miluj sebe in svoje otroke!“

Tretja točka nesrečnih mirovnih pogojev obeta, da sovražnik deželo zapusti, ko Francozi spolnijo naložene jim in prevzete dolžnosti. Francozi torej vedó, kedaj se znebó svojih sovražnikov. In mi? Leto za letom spolnujemo svoje državljanske dolžnosti, a svojih sovražnikov Konradov, Schönwetterjev, Ogrincev itd. itd. se ne moremo znebiti; čem poštenjeji smo, tem več jih dobivamo v deželo. Slovenija! ne toči torej svojih solz za Francoze: miluj sebe in svoje otroke!

Tako bi lahko še dalje primerjali. Prostor ne dopušča. Dvojnega pa še moremo omeniti. — Vsi francoski vojni jetniki na Nemškem se smejo vrniti v domovino takoj, ko se podpiše mir. Da novih jetnikov ne bodo delali, umeje se ob sebi. In pri nas? Po Hrvatskem, v Slavoniji, v Galiciji, na Ogerskem in Erdeljskem itd. živé ujeti naši narodni profesorji, uradniki, inženirji, v Rusijo in Srbijo mora bežati naroden Slovenec; vse naše moledovanje, vse prošnje, naj bi se jim odprla domovina in službe v domovini, kjer se zdaj tujec šopiri — vse je zastoj in Slovenija je vsaj trikrat toliko obžalovanja vredna kakor Francija; kajti nam ne le ne dadé naših jetnikov nazaj, ampak vedno jih še lové po šolah in v korumpiranem javnem življenju in Slovenija bi za dobe nevarnosti ne imela niti ognjeno predzrnih Gambett' niti premišljenih Thiersov.

In konečno! Alzasija in nekoliko Lontringije je postalo nemško oblastje. Zmagovallec — kruti zmagovallec je prebivalcem teh dežel dovolil, da si smejo svobodno zbrati narodnost, svobodno odločiti se, ali hoté biti Nemci ali Francozi; zmag pijani Nemec je Franciji odprto pustil

... pot, kjer njé sinovi

Si prósti vóljo véro in postáve.

A mi nepremagani Slovenci? Ne smemo si svoje narodnosti svobodno voliti, ne smemo reči, ali smo Slovenci ali Nemci: vsak birič žganja smrdeč, vsak obnošen policaj, vsak izstradan kancelist in akcesist, vsak poštar in tobakar, vsak zanosljav financer, vsaka sključena birokratska duša ti sme v uniformi ali brez nje polnovlastno zaukazavati, da ne smeš biti Slovenec, ne smeš tirjati pravic Slovenca, da moraš nemški govoriti, nemški pisati, nemška pisma sprejemati, in ako se tem „gospodom“ ustaviš, ako se sklicuješ na svojo krv, na svoje mišljenje, na obstoječe postave, na toliko naglašano ustavo: vse ti nič ne pomaga, pred izrekom zadnjega biriča izgine tvoja človečanska pravica in če nočeš svojih pravic popustiti z lépo, pokažejo ti svojo uradno moč in te „v imenu postave“ kontumacirajo in strahujejo. Revna in ponižana je zdaj Francija, a Slovenija še mnogo revnejša, in ravno ako se milovaje primerjamo z daj s Francozi, moramo reči, da je kakor

za našo domovino govorena izveličarjeva beseda: „Žena, miluj sebe in svoje otroke!“ T.

Dopisi.

— rps — Iz Ljubljane 28. febr. [Izv. dop.]

Konšt. društvo je letos preložilo svoj norški večer v post. Pred nekoliko dnevi je namreč zborovalo in sklepalo o osodi ministerstva Hohenwart. Birokrat Laschan, ki ima mnogo prostega časa, je že več dni poprej izdelano resolucijo nosil po žepih ter vsacega, kdor mu je po nesreči prišel na met, nadlegoval s prebiranjem in hvalisanjem. Kar pride nekoliko dni pred zborovanjem fatalni razglas ministerski, ki uradnikom priporoča, ka bi bilo koristneje, da se pečajo s svojimi posli nego s politiko. Vsled tega sveta preplašenost mej uradniki. Za resolucijo, kakoršno je porodil gospod Laschan c. k. vladni svetovalec v pokoji, c. k. politikarji ne morejo glasovati. Če pa uradnikov ni pri zboru, se pa ne more sklepati, kajti uradnikov je več nego dve tretjini mej družabniki. V tej sili so Dežmanov oče vedeli pomoč, resolucijo so prekrpali, ostrogi izpustili in glej c. k. uradniki so prišli in glasovali. Govorilo se je mnogo, najvažneje iz vsega pa je, da je gosp. Laschan znašel sredstvo, kako prihodnjič Krivošijance ukrotiti. Ne vojaki, ne denar, ampak železna šiba zadostuje, tako vsaj trdi g. Laschan. Samo nekaj je pozabil modri vladni svetovalec, namreč hrbet, na katerega bo jeklena leskovka padala. Krivošijanci, kakor smo videli, svojega ne dadé, morebiti bi gosp. Laschan to nalogo sam prevzel. Gospod Dimitz, katerega poredni svet menda zaradi njegove politike imenuje enostranskega, je hitro brzojavil ta junaški čin v „N. fr. Presse“, v Laibacherici ga je celo zamolčal, ker bi bilo vendarle nekako „špaso“, če bi list, ki ima na čelu c. k. orla, v svojih predelih prinašal po c. k. uradnikih ministerstvu skleneno nezaupnico. Naša vlada si res čudne ljudi zbira, če ima mnogo Dimitzev. V Laibacherici se same lojalnosti kar cedi, v „N. fr. Presse“ pa vse potolče. Pardon, vsega ne, baronu Konradu prizanaša, na tega pa čaka dr. Keesbacher, da ga raztrga. Gosp. Dimitz se strahu vije, kader vidi tak vtisnen dopis, ker gosp. Konrad dobro vedo, da gospod Dimitz za „N. fr. Presse“ pisarijo i. t. d.

Obraz našega mesta je nekoliko dni močno premenjen. Se ve da to le spozna skrbni opazovalec. Volitve so tu. Mogočni mogotci kapitala in inteligence, na čelu Dežmanov oče, frčé po ulicah. Njih sicer temni, oblačni obrazi se lesketajo denes zgolj prijaznosti. Priljudni na vse pretege pozdravljajo vsacega, se odkrivajo, stiskajo roke, vabijo k udeležitvi itd. Videl sem Dežmana, da je malega uradnika v pokoji pozdravil, mu roko stisnil i. t. d., katerega, kakor se dobro spominjam, ko volitev ni bilo, še pogledal ni. Po vseh štacunah lazi nemčurski rod ter pri omahljivih kaj malega naroči, da bi jih zvodil. Pa ne samo po ulicah in štacunah, tudi doma v ozki izbi se pridno pripravlja. Profesor Pirker se namreč ne peča samo s profesuro in politiko, ampak ima tudi dijačke na „košti“, kar je neki dobra reč in denar nosi. Ta gospod tedaj je v svojem stanovanju ustanovil pisalnico. Vsi dijački sedé pri mizah in pišo na vse pretege „korrespondenzkarte“, povabila v Ehrfeldov stekleni salon i. t. d. Ta povabila se pošiljajo volilcem, tudi takim, ki so znani narodnjaki. Jaz sem več taci povabil videl, bila so

polna ortografičnih zmot, kar mi je bilo dokaz, ka se Pirkkerjevi „fantje“ veliko ne učé. Da se vrh tega na tajnem marsikomu grozi mu stanovanje odpovedati in enake reči, se razume. Po tem takem bi se smelo misliti, da bodo nemčurji res čudeže delali. Pa veliko kokotanja, malo jaje, — veliko vpitja, malo vžitja, — tako tudi pri nemčurjih. Včeraj so imeli poskusno volitev, ktere se je udeležilo vsega vkup 40 volilcev (?), akoravno jih ni v 3. volilnem redu nič manj nego 342. Pregledal sem si društvo, predno se je začelo. Ljubljanski fiakerji so bili prvi na mestu. Njih žejni obrazi so oznanovali, da jim je več za pivo nego za volitev. Če se bodo ravnali po poveljih nemčurjev, potem za vožnjo svobodno računijo. Razen teh je bilo tudi nekaj mesarjev minorum gentium, saj se ve zakaj. Govorili so zgolj o volih in teletih po nemškem pregovoru: „Wozu denn in die Ferne schweifen u. s. w. Za poseben kinč je bilo še nekaj uradnikov in „feuerscheu“ videti. Dežman si privošči požirek piva, stopi po konci ter govori za fiakerje in mesarje nekoliko slovenskih besed, potem za druge bolj „fajn“ ljudi daljše nemške litanije. V obeh govorih je slavil liberalne mestne očete. Potem je gosp. Bürger dolgočasil poslušalce s suboparnim govorom. Na vse to se prične volitev, ktera je bila prav za prav nepotrebna, kajti vsak volilec je prejel pri vrodu listek na njem pa imena: Peter Lasnik in Ferdinand Bilina. Prvi je dobil 40. drugi pa 39 glasov, tedaj sta oba kandidata. Čudno je, da je dobil Bilina le 39 glasov. K sreči, da vem tudi to raztolmačiti. Neki dobrovoljni fiaker je namreč spodnji del volilnega listeka z Bilinovim imenom odtrgal, da si pipo nažgá; ostali kos pa je vrgel na tla rekoč: „To je vse vkup žajfa, sem mislil, da bo kaj pijače.“ Neki skrben „feuerscheu“ je pobral kosček in ga del v šarico, in tako je dobil Lassnigg en glas več nego rokovičar Bilina. Čudna so pota osode.

Iz Celja 4. marca. [Izv. dop.] (Okrajni šolski svet na Vranskem.) Mašina šolskih postav se začanja gibati. Znano je nemškutarsko in Slovencem sovražno vedenje g. Schönwetter-ja, c. kr. glavarja celjskega. Znana je njegova nesposobnost za glavarja sploh.

Krajni šolski svet St. Jurški v spodnjem taboru, ki obstoji, razun duhovnov, iz oseb nemškega jezika v besedi in v pismu nezmožnih, je uljudno prosil, naj bi mu Vranski okrajni šolski svet v razumljivi slovenščini dopisoval, opiraje se na čl. XIX. drž. ustave. Da je g. Schönwetter v okr. šolskem svetu to prošnjo in pravično tirjatev zavrgel, je čast. bralcem „Sl. N.“ že znano. Ako se bo vlada takih organov v izpeljavi svojih postav posluževala, bo vedno propadala. Tako zmedeno in neukretno se še nobeden uradnik ni omenjenemu članku izogibal, kakor g. Sch. V Vranskem c. k. okr. š. svetu sedita 2 uradnika, 2 učitelja, 3 po-

sestniki in 2 duhovna. Od kmečkih posestnikov ne moremo pričakovati, da bi toliko samostalnosti imeli, ka bi narodno pravico neprestrašeni tirjali, — posebno ko je med njimi g. Schaúr, — uradniki morajo po svojem poklicu glasovati proti narodni ravnopravnosti — k uradnikom prištevamo tudi zdaj c. kr. učitelje, kteri niso drugega v šolskih svetih, nego cikle pri vozih, — od g. Stullerja, Vranskega župnika, vemo, da je bil ob svojem času navdušen Slovenec, ki je premnogo slovenskega pisal, samo njegovih nezapisanih rokopisov še nihče v roke ni dobil, vemo pa tudi, da je nemškutar in nasprotnik narodne zavednosti prve mere, in ta lastnost ga je sposobnega storila za uda okr. š. sveta Vranskega — poznan je tudi g. Schaúr, c. k. davkar na Vranskem, in predsednikov namestnik v okr. šol. svetu, kteri sodi tako v šolski svet, kakor sedlo na kokota, — pa to ne zapopademo, kako je mogoče, da ni domoljubni g. Balon, ako je pri seji pričujoč bil, svojega tehtnega glasu vzdignil in večino glasov za tirjatev St. Jurčanov dobil? Iz tega lahko posnamemo, da se duhovščina ne sme pritoževati, ako jo dolžijo, da je narodnemu razvitju nasprotna. Ako pa nemore svojih namenov uresničiti, kaj dela v šolskih svetih, kdo jo more siliti, da jo nemškutarski glavar nadvlada?

St. Jurski kr. šolski svet se je zoper Schönwetterjev razlog pritožil pri deželnem šolskem svetu v Gradcu, trdno se zanašaje, da, ako Giskra poziv na čl. XIX. drž. ust., postav ni preziral, ga vlada pod Hohenzwartom ne bo zavrgla. Kaj imamo Slovenci iz Gradca pričakovati, nam je jasno — zavrgel je deželni šolski svet pritožbo vrlih St. Jurčanov. — Tudi tam sedi eden slovenskih duhovnov. Radovedni smo, kako je on zagovarjal pravično tirjatev St. Jurčanov. — Zdaj še imajo St. Jurčani pritožbo pri ministerstvu vložiti, in tam bodo gotovo (??? Vredn.) svojo pravico našli.

Vlada začanja spoznavati, da se zdajna šolska postava ne bo vzdržala, in duhovščina jej je ugodni „Sündenbock“?

Po zdajnih šolskih postavah nemškutarija v naših šolah tako lepo cvete, kakor nikdar. — Radovedni smo zvedeti, kako uraduje c. kr. krajni šolski svet Vranski, kterege večina obstoji — kakor čujemo — iz vrlih domorodcev, tudi iz Vranskih čitalničarjev.

∞ **V Gradcu**, 5. marca. [Izv. dop.] Včeraj je tukajšno društvo „Slovanska beseda“ v šteinfeldski dvorani veselico napravilo, pri kteri je društveni pevski zbor pel slavenske pesmi. Zbori, večidel skladbe z razpisanimi darili nadarovane, so predstavljali najbolj karakteristične napeve vseh slavenskih narodov. Posebno pa je zbor „Kdo je mar“ tukajšnjemu občinstvu dopadal. Ta kompozicija slovenskega iskrenega rodoljuba in enega med prvimi skladatelji slavenskimi dr. Benj. Ipa-vic-a po pravici zasluži, da se natančneje o njej spre-govori.

Že pesem sama, mojstersko delo Koseskega, je skoz in skoz pripravljena za skladbo kakor ne kmalo ktera druga. Ni pa tudi slovenske pesmi, h kteri bi se bila s tako bistroumnostjo in umetnostjo godba zložila.

Pesem nam predstavlja vse stanove, kmeta, vojaka, trgovca, učenjaka in duhovnika. Kako razumno, kako določno in ženijalno nam skladatelj vse muzikalno narisuje! Kdo ne spozna v veselih glasovih prvega odstavka zadovoljnega in delavnega kmeta, ki z ozirom na vspeh svojega trudapolnega poljskega dela z notranjo blaženostjo veselo prepeva.

Ali se v drugem odstavku ne spozna bojaželjen, pogumen, smrt zaničevajoč vojak?

Ali se poslušalcu tretjega oddelka, tega tako nežnega samospeva v tenor s spremljevanjem na glasoviru ne dozdeva, kakor da bi na širocem morji trgovsko ladijo gugaje se bližati videl.

Kako primerno nam skladatelj v četrtem in petem oddelku preudarnega pravika in učenjaka predstavlja in kako lep je šesti oddelek, ta blagoglasen čveterospav z nekako cerkvenim lepoticjem. Sme se reči, da slušatelj te krasne kompozicije, ki so mu besede čisto nezane, kar precej zadržaj pesmi spoznati mora.

„Cikani“ in „Zastaveničko“, dva jako lepa česka zbora, „Što čutiš“ srbski zbor in „Kdo je mar“ je pel pomnoženi pevski zbor „Slovanske besede“ prav izvrstno pod vodstvom društvenega pevovodje g. stud. jur. Weig-lein-a, ki se je že pri mnogih prilikah skazal kot nadepolna moč.

Ljubeznjiva gospodičina M. Hrvatica je s svojim glasovir-solo, ki ga je z dovršeno tehniko, občudljivim udarkom in z visoko razumnostjo igrala, ta večer k splošnemu razveseljevanju mnogo pripomogla.

Peta točka programa sta bila divno lepa zmešana čveterospava „Vse mine“ in „Rože“, v kterih smo imeli priliko krasen sopran hrvatske lepovice gospodičine S. M. in lepoglasen alt njene sestre gospodičine M. M. slišati. Omeniti je še izvrstno od gospoda M. petega bariten-solo „Tuga.“

Pogumno smem reči, da graški Slaveni še tako prijetnega večera v Gradcu niso imeli; vsak, ki se je tega koncerta udeleževal, mora društvu „Slovanska beseda“ hvaležen biti in želeti, da še večkrat kaj takega napravi.

Politični razgled.

V državnem zboru je predložil minister Holzge-than finančno postavo za l. 1871 in načrt postavbe gledé kreditnih operacij od 60 mil. Minister razlaga finančno stališče, po katerem je bilo leto 1870. ugodnejše, nego se je mislilo v proračunu. Davki in druga plačila so dala više dohodkov. Koncem leta 1870 je bilo v denarnici

Listek.

Z a g r e b.

„Agram. Einige Notizen über Vergangenheit und Gegenwart der Hauptstadt Croatiens.“ Pod tem naslovom je Sebastijan Brunner, znani mojster v popisovanji dežel in ljudi, ravnokar izdal kratko popisovanje mesta Zagreba in njegovih znamenitosti. Čedno delce je izšlo v založbi: Mayer et compagnie na Dunaji.

Kakor je Riehl imenoval Freysing — duhovsko mesto, ravno tako meni Brunner, smel bi se ta pridevek dati mestu Zagrebu, „kajti osoda in zgodovina zagrebškega mesta je ozko zvezana z osodo in zgodovino njegovega vladništva in stolnega kapiteljna.“ Po kratkem uvodu, v katerem Brunner govori o najstarejši zgodovini mesta, prinaša pisatelj več manjših drobtinic, odgovorov na gotova vprašanja, tako na primer: „Zakaj se eden izmed zagrebških mostov imenuje Hrvati most?“ Pisatelj odgovarja, da je svoje ime dobil vsled necega kravega boja v XIV. stoletji, in bi bil lahko dostavil, da most še dandenes zlasti pod Rauchem svojemu imenu ni delal nobene sramote. Na dalje odgovarja pisatelj na vprašanje: „Kaj pomenijo štirje preotljeni kamni na Markovem trgu v Zagrebu“ in pravi, da je tam stal

razbeljeni stol, na katerem so leta 1573 usmrtili kmet-skega voditelja Gubeca itd. itd. Temu sledé razpravljanja o „stolni cerkvi v Zagrebu“, o „metropolitanski knjižnici“, o „mrtvi roki“ (duhovskem premoženji), pri kteri priliki Brunner pohvalno omenja velikanskih darov in ustanov hrvatskega duhovništva; ustanova „piarum summarum praefectura“ sama ima glavnico 2 milj. goldinarjev za dobrodejne namene; in „razne novice“, v kterih posebno slaveče govori o „jugoslavenskem muzeji.“

Posebno poglavje je Brunner odmeril „hrvatskemu ljudstvu“ in tu je zlasti z ozirom na druge nemške potopisce, ki hoté svojo duševnost in dovtipnost zlasti s tem dokazovati, da o tujih narodih govoré zaničljivo in posmehljivo, ali če visoko gré, da jim polne kose dobrih nauk in nasvetov ponujajo, posebno dobrodejno, enkrat slišati glas pošteno mislečega, objek-tivno sodečega poznavatelja in prijatelja ljudi. Sebastijan Brunner piše: „Poprek je ljudstvo prav postrežno in prijazno . . . Hrvat ima to posebno lastnost, da svojo domovino ljubi in da se le v največi sili iz nje pre-seli v druge kraje. Hrvatski jezik in hrvatska literatura se zadnje čase marljivo goji v akademiji zagrebški, kteri je predsednik prelát dr. Rački, izvrsten pozna-vatelj slavenskih jezikov in literatúr; akademija ima

700.000 goldinajev premoženja in je zadnja leta mnogo storila, da je izdajala hrvatska in latinska pisma in zgodovinske vire.“

Nekterim filisterskim obsojevalcem hrvatskega na-roda pa bi posebno priporočal sledeče razmišljanje šaljivega pisatelja svojega životopisa: Woher — wohin; z ozirom na to, da se Hrvatom često očita, ka so po-sebni prijatelji pijančevanja, piše Brunner: „Pravico Hrvatom kaj takega očitati bi imel le tisti narod, ki kakor Hrvatska producira ravno toliko tako močnega, ognjenega, sladkega vina, ktero bi bilo poleg vsega tega še tako dober kúp. Le tisti, ki morejo to jako vablivo skušnjava sami na sebi — srečno premagati, smejo tú povzdigniti svoj grajajoči glas; drugi pa naj bi Hrvatom brez zavidnosti privoščili njih dobro vino in židano voljo, ki je s popitimi vinom v tako ozki zvezi.“

S to srečno šalo se končuje imenovano poglavje in kakor za pokosilje (dessert) nas pelje pisatelj še v krasni gaj Jurjaves (Maksimir), čegar lepoto nam prav živo pred oči postavlja; in ko se vrača k vhodnim vra-tam nam, prijazni prelát prav gorko roko stisne svojo knjižico priporočaje naši dobrohotnosti, ktere je v polni meri vredna.

P. v. Radics.

40 milijonov. Za leto 1871 znaša deficit 51 milijonov, za leto 1870 bo treba še dovoliti 29 mil. vkup tedaj 70 milijonov. Nekoliko je že poplačanega, tako da če se odračuni denar v blagajnici, je istinita deficit 20 milijonov, zaostalih kuponov 10 mil., vkup tedaj 30 milijonov. S prodajo 60 milijonov dohodkov (Rente), s povišanimi davki itd. se bo letošnji deficit poravnal ter bo še toliko ostalo, da se kuponi, zapadli januarja 1872. izplačajo.

Ministerstvo je začelo nekaj bolj barvo kazati. V odborih državnega zbora je posameznim interpelantom na vprašanje, kdaj bode prišlo s svojimi predlogi pred zbornico, prav zaničljivo odgovorilo, da pa naj poslanci sami predložijo svoje želje v podobi predlogov, češ da ima državni zbor sam ravno tako inicijativo, kakor ministerstvo. Te dni je izdal pravosodja minister okrožnico državnim pravdnikom, naj novinarjem prav ostro na prste gledajo in v nedeljo je policija res konfiscirala „N. fr. Pr.“ zaradi članka, ki drž. zboru nasvetuje, naj ministerstvu ne dovoli tirjanih novikov. Te dni je Hohenwart na Dunaj poklical vse c. k. namestnike in deželne predsednike. Ob enem poročajo dunajske novine, da so v glavno mesto v svete prišli Čehi Rieger, Sladkovsky, Skrejšovsky, ter Pražak in Wurm iz Moravske. Ob enem je na Dunaji rutenska deputacija, ki tirja vpeljanje rutenskega jezika v šole in urade; deputacija domú naznanja, da dobro opravlja. Ali bi pri tem stanju res bilo toliko odveč, ko bi slovensko-štirski poslanci poskusili en korak na Dunaj, kamor zdaj vsi nezadovoljneži hité pomoči iskat. Nam je je silno treba, kakor morebiti nobenemu plemenu ne tako živo.

Ustavoverneži hoté prejšnjega ministra Potockega posaditi na obtožno hlop, ker je tirolsko bramborsko postavo drugače dal od cesarja potrditi, kakor je bila sklenjena v dež. zboru tirolskem.

V francoskem narodnem zastopu je prav živo gibanje; žalibog da ne vse najlepše. Mnogo zastopnikov med temi Rochefort so se svojim mandatom odpovedali, češ da je potrjenje mirovnih pogojev zboru vzelo veljavo ljudskega zastopništva; drugi proti tem pogojem protestujejo. Nasvet se na pot stavi nasvetu. Kupčijski minister pravi, da je treba mobilno gardo razpustiti, finančni minister pravi, da je treba dačno sistemo čisto spremeniti. Ves zbor se bo menda preselil v Versailles.

V Parizu in po nekterih drugih mestih francoskih začenja razkačeno ljudstvo delati nemir in nered. Natančnejega zdaj še ni znano. Nemci so Pariz zapustili brez posebne nesreče.

Ker so potrjeni mirovni pogoji, je nemški car vse francoske vojne jetnike osvobodil in že so se začeli domu vračati. Tudi odstavljeni Napoleon sme zdaj iti, kamor hoče. Pravijo, da pojde najprej na Angležko. Drugi hoté vedeti, da skuša na Českem kupiti neko posestvo, Gračani pa celo trdijo, da se preseli v grad Eggenberg poleg Gradca.

Pet milijard ali 5000 milijonov frankov mora plačati Francoska Pruski vojskine odškodnine. Ta velikanski znesek bi v zlatih po 20 frankov vagal 32.258 centov, v srebru pa 500.000 centov. Vajen denarničar prešteje v eni uri 40.000 frankov, bi preštel 5 milijard še le v 32 letih, če bi vsako leto 300 dni, vsaki dan po 8 ur štel. Če bi se ta znesek pokladal v vrsto frankov, bi celi znesek 14.375 milj daljave potreboval. V novcih za 20 frankov drug tik družega, bi potrebovali črto 700 milj dolgo. Od Kristusovega rojstva do danes še ni preteklo milijardo minut, če bi se bilo tedaj od Kristusovega rojstva do danes dalo vsako minuto 5 frankov na stran, bi še ta znesek ne bil dovršen.

Konečni mirovni dogovori se začno med 10. in 15. marcem v Bruslju. Jules Favre z najboljšeimi pooblastili bo sam zastopal Francosko. Alzasijski poslanci so izvolili komisijo, ki bode v Bruslju zastopala politične in kupčijske zadeve Alzasije.

Razne stvari.

* (Naši finančarji.) O svojem času smo pravili, da pri c. k. davkarskem uradu na Vranjskem

ni bilo vse v redu in da so se nerednosti vrtile okolo osebe g. Valentiniča, sedanjega c. k. davkarja v Šoštanju. Mariborsko finančno vodstvo in okrajno glavarstvo celjsko je poslalo svoje pooblaščenca na Vranjsko preiskavat. Vsi vkup niso nič našli. Samo g. Gariboldi, davkarski referent pri celjskem okrajnem glavarstvu, je izrekel, da g. Valentinič ni za pobiranje davkov in da ga bode moral prestaviti k colnemu uradu. Valentinič še zdaj davke pobira. Kako slepi so taki uradni pregledovalci, naj kaže sledeče. Ko smo bili v „Narodu“ priobčili g. Valentiničevo ravnanje, prijela ga je stvar tako pri živem mesu, da je Valentinič ves obupen zapustil svoj urad, najel si voz in se odpeljal v Celje, kjer je hotel c. k. okrožni sodnji sam se denuncirati. Valentiničeva žena, ki je v kratkem zvedela o koraku svojega moža, hitro se pelje za njim in ga najde pred duri okrožnega svetovalca v Celji, kateremu se je hotel otožiti svojih nepostavnosti. Žena je moža za božjo voljo komaj sprosila, da ni storil tega obupnega koraka. Mož in žena sta šla potem k okrajnemu glavarstvu, kjer jima je komisar Trautvetter kot prijatelj dajal dobre svete, kako bi naj se g. Valentinič izmotal iz nevarne zanke. Toliče so morale torej biti nerednosti g. Valentiniča, da se je sam hotel izročiti krvavi sodnji, finančni organi g. Jordana pa niso nič našli, Valentinič še dandenes davke pobira; g. Trautvetter, ki mu je potuho dajal, postal je okrajni glavar itd. Tu preiskujta, g. **Jordan**; ako treba, bomo povedali še več in imenovali priče. Stavite nas pred sodnijo, sicer ste pred javnim mnenjem obsojeni Vi in vse Vaše in Vaših preglednikov in uradnikov uradovanje. Hic Rhodus, hic salta!

(Iz društva „Soča“) se nam piše: Naj le odgovorimo na očitjanje, da se je tako pozno sklical občni zbor, in da je to društvo kasno pristopilo ljubljanskemu programu 1. decembra 1870. o zvezi južnih Slavenov v Avstriji. Vzroki so bili različni: Že decembra mesca se je to vprašanje v odboru temeljito pretresovalo; ali odločilo se je, da se ne more občni zbor poprej sklicati, dokler ne bo vreme boljše. Zima je bila letos huda tudi tod, in na to je bilo treba ozir jemati, ker stanuje večina družbenikov zunaj Gorice in nekteri daleč na Tominskem in na Krasu, tako da jim skoro mogoče ni bilo priti v Gorico v privatnih zadevah. Drugič je bilo premisliti, da se mora ta „zveza“ poprej natančno pretresovati med ljudstvom samim po pogovorih in časopisih, da pridejo društveniki do čistega pripravljeni v zbor, in da glasujejo zavedajoči se važne te naloge. Ta razloga opravičujeta odborov sklep, in razvidno je, da ni moglo drugače biti.

Marsikdo je menda mislil, naj bi se bil odbor sam oglasil, kakor odbor Trdnjav in Koroškem; toda naš odbor nima po društvenih pravilih pravice, samostalno postopati v važnih vprašanjih. On ima dolžnost vse pripravljati za občni zbor in izpeljavati zborove sklepe. Pravil se pa mora on natančno držati, ker postave moč bedi. To v razjasnjenje.

* (Dvojni zakon.) V Ljubljani so bili obsojili viteza Lerchenfelda zaradi dvojnega zakona na 15 mesecev težke ječe. Po predlogih njegovega zagovornika g. dra. Razlaga je viša sodnija to kazensko razsodbo spremenila in izrekla, da se ima ta zadeva po §. 4. kazenske pravde poprej presoditi pri civilni sodniji, ali je namreč prva Lerchenfeldova zveza z Rozalio Perez zakonska in še le, ako se to potrdi, ima se kazensko obravnavanje nadaljevati.

* (Opozicija proti šolnini.) Iz Šmarja poleg Jelš se nam piše 1. marca: G. okrajni glavar Schönwetter je sklical 23. febr. vse župane šmarskega okraja v Šmarje zaradi vpeljave šolske postave. Razgovori so bili prav živahni, vendar so župani ostali pri svojih že naznanjenih sklepih, da so pri volji, oklicati šolnino, a da se sami s pobiranjem ne morejo pečati. G. Schönwetter jim žuga, da bo vsak župani kateri se vsled tega županstvu odpove, 100 gld. kazn. plačati moral, in da če se šolnina ne pobira, pride v štirih dneh „eksekucijon.“ To nedeljo so vsi župani dali oklicati, da se mora od vsakega šolarja šolnina plačati. Vsled tega je v šmarski fari že kakih 20 kmetov prišlo k županu naznanit, da vzmó svoje otroke iz šole, če

se bo taka visoko šolnina tirjala. Krajni šolski svet je to naznanil c. k. okr. glavarstvu, občinski odbor pa je sklenil, da prevzame plačo učiteljev iz občinske denarnice, kakor hitro bo postava zaradi šolnine spremenjena.

* (Gimn. Službe.) C. k. koroški deželni šolski svet razgláša: „Da se postavno dopolnijo mesta latinskega, grškega, nemškega in slovenskega jezika predmeta in filozofične propedeutike na c. k. gimnaziji v Celovcu, razpisujejo se s tem 4 učiteljske službe, s katerih vsako je na podlagi postave 9. aprila 1870 zvezana letna plača 800 gld., 150 gld. lokalne doklade in pravica na petletno doklado 200 gld. Prosilci, ki morajo vsaj iz dveh imenovanih predmetov dokazati postavno učno zmožnost, naj svoje na c. k. ministerstvo nauki napisane prošnje do konca marca meseca 1871 izročé pri c. k. deželnem šolskem svetu Koroškem.“ —

* (Iz deželnega šolskega sveta kranjskega.) O seji 23. februarja poročajo „Novice“: Ker je mogoče, da se poleg šolskega poslopja v Ljubljani ondi, kjer je prejšnja leta bila stražnica vojaška, zida poslopje za muzeum, je bilo v današnji seji skleneno, zaradi šolske gimnastične vadnice čakati tako dolgo, da prihodnji deželni zbor reši vprašanje muzejno. — Ker se deželni odbor brani stroške potovanja okrajnih šolskih svetovalcev k sejam plačevati iz deželnega zaklada, ki v svojem proračunu za leto 1871. ni preskrbljen z denarjem za stroške tega opravilstva, katero spada med častno službovanje, in ker tudi šolski (normalni) zaklad ima druge namene v podporo revnim šolam in revnim učiteljem, je tedaj obveljal sklep, iskati družega okrajnega zaklada za gori omenjene stroške. — Ako bi se utegnulo primeriti, da postava za novo osnovo realke ljubljanske, ki je še ni rešil deželni zbor, ne bi bila še izgotovljena za prihodnje šolsko leto, je šolski svet začasni sklep storil, da se realka prihodnje leto od sedanjih 6 let raztegne na 7 let in za obligatni nauk privzame laški jezik. — Za tri učiteljske službe na realni gimnaziji novomeški in za eno učiteljsko službo na realki ljubljanski so bili ministerstvu nasvetovani učitelji. Za glavno vodilo o nasvetih pri oddajanju učiteljskih služeb si je šolski svet v tej seji postavil to, da za učitelja ne priporoča nikogar, ki postavno ne dokaže, da je slovenskega jezika v besedi in pismu popolnoma zmožen, in ko bi za razpisano službo ne prosil noben tak, se more drugemu služba le provizorno podeliti, to je, pogojno, dokler ne dokaže, da je zmožen postal slovenskega jezika. — Vsled dopisa knezoškofijskega ordinarijata o zadevah krščanskega nauka za učence nedeljske šole Št. Jakobške, je bilo spoznano, da se ta nauk ne more odstraniti, in ljubljanskemu okrajnemu šolskemu svetu je bilo zaukazano, da uravná to zadevo tako, da učenik dobi primerno remuneracijo. — Dopis nekega c. k. okrajnega glavarja, ki se odpoveduje predsedstvu v okrajnem šolskem svetu, je bil rešen tako, da se po postavi noben okrajni glavar ne more in ne sme odpovedati predsedstvu, a da se more nadomestovati dati po namestniku predsednikom. —

* (Ravnopravnost pod ministerstvom Hohenwartovim). Odvetniški koncipijent X se je preselil od odvetnika Y v službo odvetnika Z. Koncipijent X je dobil od svojega prvega čefa Y slovensko svedočbo, katero je odvetniški kameri v Gradcu poslal s prošnjo, naj se mu njegova praksa pri g. Y. všteje v potrebno sedemletno prakso. X dobi od odbora odvetniške kamere sledeči nemški odgovor, na katerem je bil podpisan g. dr. Rechbauer: „Ker je uradni jezik podpisanega odbora nemški, prosimo gospoda prosilca, naj predloži svedočbo gospoda Y—a v nemškem jeziku. Iz odbora širske odvetniške kamere v Gradcu. Rechbauer.“ — Ne vemo, ali je sklenila odvetniška kamera, da je njen jezik nemški jezik. Ko bi bila to tudi sklenila, bil bi njen sklep neveljaven, ker je protiven decemberski ustavi o splošnih državljskih pravicah, ki veljajo tako dobro in slabo za odvetniško kamero, kakor za slednjega koncipijenta. Pa mislimo si, da bi bil sklep res veljaven! Kako je to, da kamera še nikdar ni zavrnila nobenega novega koncipijenta, ki je začetek svoje prakse naznanil na podlagi doktorske diplome, ki je

vendar vsaka pisana v latinskem jeziku? Za mrtvi latinski jezik v decemberski ustavi ni nič preskrbljeno in vender uživa pri štirski odvetniški kameri več pravice nego živi slovenski. Tudi to je dokaz, kako silno se nam je treba ločiti od Nemcev. Spodnja Štirska ima lahko svojo posebno odvetniško kamero, ki bo štela več udov nego Koroška ali tudi Kranjska.

† (Anton Knez.) V nedeljo 5. marca ob 1/2 9. uri predpoldne je v mariborski duhovščini za pljučno boleznijo umrl g. Anton Knez, duhovnik in bogoslovac IV. leta. Priporočujemo ranjkega blagemu spominu vsem njegovim znancem in prijateljem. R. I. P.

Seiner Wohlgeboren Herrn Finanzrath Jordan in Marburg.

Euer Wohlgeboren

erlaubten sich jüngster Zeit Kritiken über meine Persönlichkeit, die vor Zeugen gesprochen Gegenstand strafgerichtlicher Behandlung werden könnten. Ich ignorierte sie sämmtlich als Ausflüsse übler Laune über einen halsstarrigen „Unterthan“, der nebstbei auch Staatsbürger zu sein und als solcher gewisse von Euer Wohlgeboren noch nicht anerkannte Rechte um so mehr zu haben glaubt, da er bezüglich der indirecten Steuerleistung in dem Masse der direct Hochbesteuerten ins Mitleid gezogen wird. Nachdem Sie sich am verflossenen Donnerstage durch theilweise ungesetzliche Pfändung und ganz rechtswidrige Transferirung meines Mobilvermögens von der Ihnen in Folge Vernachlässigung Ihrer Amtspflichten erwachsenen Gefahr, meine Inserations-Gebühren möglicherweise aus Ihrem Säckel begleichen zu müssen, befreit haben, durfte ich hoffen, dass sich nunmehr Ihre kostbare Aufmerksamkeit von meiner Person ab- und Ihren Amtsgeschäften zuwenden werde. Mit nichten! Noch am nämlichen Tage that Ihr übrigens honorabler Mund die Aeusserung: „Ich höre, dass Tomšič meine deutschen Zuschriften auf die Gasse warf. Ich kann daran nicht recht glauben. Sollte er das wirklich gethan haben, so müsste ich die Criminalanzeige gegen ihn erstatten.“ — Was ich mit Ihren deutschen Zuschriften that, habe ich öffentlich im „Sl. Narod“, und zum Theil in meiner freilich unerledigt gebliebenen Beschwerde auch der hohen k. k. Statthalterei in Graz rücksichtslos erzählt. Zur Beruhigung Ihres criminalistischen Gewissens, welchem ich keineswegs den guten Willen, wohl aber die nöthige Gesetzeskenntniss abzusprechen mir erlaube, erkläre ich als Freund klarer Verhältnisse nochmals öffentlich und diesmal in der Ihnen allein verständlichen Sprache:

Ich warf Ihre deutsche, mir mit Polizeigewalt zugestellte Zuschrift zur Redactionsthür hinaus, was hinfür eine jeden derartigen Zustellung bevorsteht. Ich hoffe, dass Euer Wohlgeboren nach dieser Erklärung Ihr Wort lösen werden, wie Sie gefasst sein können, dass ich das meinige lösen werde. Die gerichtliche Proccedur wird dann weisen, ob die „liberalen“ Staatsgrundgesetze die Probe zu bestehen vermögen mit dem von Ihnen so hochgehaltenen Bach'schen Strafgesetze, und ob bisher ich oder Euer Wohlgeboren im Unklaren waren über die praktische Tragweite des Art. XIX der Staatsgrundgesetze vom 21. Decem. 1867, auf welche nicht ich, wohl aber Euer Wohlgeboren Ihren heiligen Eid abgelegt haben.

Ich ersuche Euer Wohlgeboren hiemit ausdrücklich sich ja von keiner menschenfreundlichen Rührung anwandeln zu lassen. Ich würde selbst eine etwaige Aburtheilung der gegenwärtigen Ungewissheit und amtlichen Chicane vorziehen, zum wenigsten wüsste ich dann, was in Oesterreich Rechtens ist — und das thut noth und muss sich bald klären, wenn wir nicht einer vollen Anarchie — oben und unten — entgegensteuern wollen.

Mit gebührender Hochachtung

A. Tomšič, Redacteur des „Sl. Narod.“

Marburg, am 4. März 1871.

Vabilo na naročbo.

Ker s tem poteče naročnina za prvo četrtletje, opominjamo uljudno tiste č. g. naročnike, kateri so se samó za ta čas naročili, naj blagovolijo v teku tega meseca svojo naročbo ponoviti. Prijatelje pa, ki smo si jih do zdaj pridobili, prosimo, naj nam skušajo dopeljati novih naročnikov, da bo naš glas več izdal in da ne bomo brez uspeha napenjali svojih sil. S ponosom smemo reči, da smo privabili v tem kratkem času več bralcev, kakor je bilo pri slabih okoliščinah pričakovati, in to nam je dokaz, da smo na pravej poti in da moramo v tem smislu, kakor do zdaj, naprej pisati. Po svojih skromnih močeh in s podporo rodoljubnih peres si bomo prizadevali ustreči vsem tirjavam, ki se morejo do nas staviti. Na občinstvu pa je, da nas zdatno podpira z obilno naročbo, k čemur ga tukaj uljudno vabimo.

„Primorec“ velja:

Za celo leto 2 gold. 50 kr.

„ pol leta 1 „ 30 „

„ četrto „ — „ 70 „

Naročnina naj se izvoli pošiljati pod naslovom:

„Vekoslav Raič v Trstu.“

„Slavija.“

Velečestiti duhovščini in p. n. občinstvu spoštljivo naznanjam, da bodem od meseca sušča potoval na Štorskem in Koroškem, ter oglase v vseh oddelkih sprejemljem, zahtevana pojasnila poslužno podajam, in se priporočam p. n. občinstvu v ta namen. Ob enem si dajem čast naznaniti, da so prevzeli zastop banke „Slavije“ na Štorskem: p. n. gg., Jakop Krušič, kaplan v Poličanah, Franjo Vošnjak, posestnik v Šoštanji, Josip Zarnik, doktorand in koncipient v Št. Lenartu, Maks pl. Suškovič, župan v Št. Nju, Davorin Petek, c. k. poštar pri Veliki Nedelji, Josip Dogša, posestnik v Središči, Janez Kosè, posestnik pri Mali Nedelji.

V Gradci 1. sušča 1871.

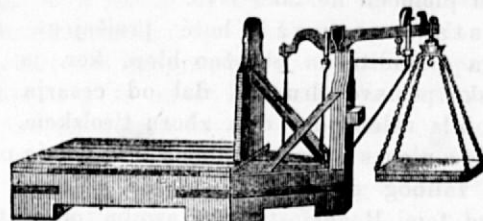
Živela slavjanska vzajemnost!

Josip Gecelj,

inšpektor banke „Slavija.“

Decimalne in centimalne
(mostne)

tehtnice

se narejajo in prodajajo po najnižji ceni v tovarni

Franceta Pibrovc-a
(3) v Kropi na Gorenjskem.

Slovenske knjige

zlasti lepoznavskega in podučljivega zadržaja kupuje J. Lapajne v Idriji. Kdor jih ima na prodaj, naj se obrne na-nj.

L. Zelzer v Ljubljani

pred mostom št. 45 ima v svoji štacuni zalogo umetniških izdelkov od

C. Giani-a iz Dunaja,

kteri so bili pri vseh dosedanjih razstavah tako tudi leta 1870 v Rimu, Kassel-nu in Gradcu odlikovani s prvim darilom za umetno tkane in vezene (štikane) izdelke.

V svoji zalogi ima zmirom obilo mnogovrstnih mašnih oblek, kakor: kazule, pluvijale, dalmatike, velume, ciborne plajšče, antipodiume, burse, baldahine, stole, podkladke (polštre) za altarje, mrtvaške prte, kakor tudi

raznovrstno zalogo brokatov in blaga za cerkveno oblieko, izdelano v čistem in nečistem zlatu in v svili.

Zaloga damasta za zastave (bandera) vsake širjave in različne baže, vrh tega platneno cerkveno perilo s pravimi platnenimi, ali pa tudi s pavolnatimi mrežami, ki se dajo prati.

Velečestiti duhovščini se priporoča

(7)

Na dalje pasice (porte), premi (franže), krepin, cote in mreže iz čistega in nečistega zlata ali tudi iz svile.

Križev pot, razne velikosti, izdelan po gosp. Führich-u prav umetno na platno z oljnatimi barvami.

Poleg tega se tukaj dobé cerkvene posode, orodje in obilo priprave, ki se prištevajo cerkvenim rečem.

Vsi omenjeni predmeti se prodajajo po fabriški ceni.

Prejemajo se tudi štikarije za montiranje in se prav pazljivo izvršujejo.

z najodličnejem spoštovanjem

L. Zelzer.